

BESANI

www.besani.rs
Bulevar Mihaila Pupina 10g
Beograd

DIREKTOR

Goran Stojičić

LEKTOR I KOREKTOR

Besani

KORICE

Besani

PRELOM

Besani

ŠTAMPA

Junior, Beograd
Tiraž: 100 primeraka

Beograd, 2026.

JASMINA HALILOVIĆ
U BERZAHU

Uvodna priča

Odlučila sam da napišem knjigu, u ovom sabahskom vremenu. Pitala sam književnike poznanike: Treba li mi dozvola da napišem knjigu?! Neki su bili nevoljni da odgovore, samo jedan mi je kazao:

– Naravno da treba. Ne možeš pisati a da ne tražiš odobrenje od Ministarstva tuđih interesa. Put je lagan, ti ga znaš, prati srce. Ne daj da ti uvale priče o nejakim ženama, to više niko ne čita. Nemoj ni ljubavne romane. Samo idi, slušaj srce i naći ćeš put!

Uputila sam se u Ministarstvo tuđih interesa. Nakon dugog putovanja i razmišljanja, zaspala sam. Iz sna sam uskočila u šumu, mislim da je bila bukova. Mirisala je na vlagu i svjež vazduh. Na starom debelom stablu pisalo je: „Ministarstvo tuđih interesa”. Ušla sam odvažno, željela sam da djelujem ozbiljno – baš iz straha da mi ne uvale bilo šta!

– Dobar dan!

– Dobri snovi i lahko pero mladočestiva gospo! Kako vam možemo pomoći?

– Došla sam... ovaj... hoću reći... po zahtjev, zahtjeve...

– Nemamo mi nikakve zahtjeve! – odbrusila su dva čovjeka u crnim odijelima i sa cilindrima na glavi.

– Hoću reći, došla sam po molbu, želim da pišem, uozbiljila sam se.

– Hm. Mislite došli ste na dogovor?!

– Da, da...

Povukli su se i dogovarali u tišini.

– Hoćemo li da joj uvalimo ovo? Dovoljno je luckasta da ga može iznijeti. Svakako, u Sandžaku kasnimo. Sa njim, ako i propadne, neće se mnogo buniti. Jesi li primijetio da je sakata?!

Poslije kraće pauze, prišli su mi.

– Evo, za vas nešto posebno.

Donijeli su mi papir koji je bio star i žut, taman se potrudih da pročitam kad papir iz moje ruke – nestade!

Uzbuđeno sam vrisnula:

– Šta ste mi uvalili!?

– Jesam li ti rekao da je dovoljno luckasta da može da iznese ovo?

– Ha-ha-ha! – smijala su se dva ista koščata čovjeka.

– Molim! Vi mene vrijeđate!

– Hoćemo reći, dovoljno ste odvažni i imuni na ono što ljudi misle o vama, još manje će vas brinuti šta misle o onome što ćete napisati, jer većina neće ni pročitati, a mi smo svoju misiju, misiju tuđih interesa – ispunili.

– U redu, gdje je papir?

– Papir je iluzija, kao i vrijeme i život. Šta ste mislili, da treba gotovu priču da vam uručimo? Nije magija pronaći nas. Ko god hoće, brzo nas nađe! Za pričom se

traga, drugačiji ste, nećemo se više baviti vama. Iluziju ste dobili, sad je sve na vama.

Bila sam ljuta i razočarana. Nijesam ni znala za šta tačno idem u to Ministarstvo. Razmišljala sam o strukturi priče. Da nije dosadna, da se ne sviđi svima, jer tome ne težim. Što bi rekao Bogdan Popović: „Pjesma mora da bude cela lepa”. Šta li je kazao za prozu? Ne sjećam se.

Hm. Voljela bih da bude i logična i komična, to nedostaje svijetu, da se smije i logičnim me stvarima zabavi. Vrijeme pripovijedanja, ne volim nikom da se pravdam. Vrijeme je neuhvatljivo i ne vidi se dok curi hodnicima vječnosti. Samo još da sjednem. Materijal je tu! Joj! Gdje... Gdje mi je metar? Ovdje sam ga spustila. Koliko je dugačka dobra priča da ne bude dosadna, ako izuzmemo faltanje, prepričavanje, flešbekove, digresije, suzimo u bokovima i otkazemo rokovima – priča je tu.

E sad ukrasi, kakve ukrase mora da ima priča da ne bi bila kič, a da bude evergrin, da bi bila zavodljiva, da ne kažem seksualna – odmah će udariti na moj hidžab. Moram se čuvati, mahrama je farz¹, a biti neobrazovan i bezobrazan je izbor! Da je kao crna haljina u ormaru svake žene – jednostavna i neophodna, da se na nju može računati da bolje stoji kada smršaš, a da prikrije kad se ugojiš.

Aha, još priča mi fali! Rekli su da je tražim i da se za njom traga. Hm, nešto je protutnjalo! Bijeli zec iz „Alise u zemlji čuda”. Upitah ga kuda će.

1 Obaveza, dužnost

– Kasnim, ja nijesam ono što tražiš. Za pričom se traga, a gdje bijaše put za Ministarstvo tuđih interesa?

– Skrenite lijevo, desno, Snovilend će vas uputiti.

– Aha hvala, uvijek ovdje pogrešno skrenem, žurim, žurim... Lako pero želim!

– Za pričom se traga, za pričom se traga...

U berzahu

Odjednom sam osjetila lakoću.

Iskasapljeno tijelo ostalo je dolje, na operacionom stolu, kao odbačena košulja. Težak vazduh i vreli julski dan prestali su da pulsiraju u meni.

Ravnodušno sam posmatrala tu modru, krvavu priliku priključenu na bezbroj aparata. Kako je sićušna. Kako je nebitna.

Hladnokrvno sam napustila prostoriju. Prostor i vrijeme više nisu bili zidovi.

Vidjela sam majku i brata; uživali su u ljetnjem suncu i kriškama hladne lubenice, nesvjesni da me gube. Sestra u Njemačkoj se smijala sa porodicom. Mir dunjaluka tekao je mimo mene, ne dotičući me.

Samo je jedna nit ostala zategnuta. Moja Dž.

Osjetila sam je u dnu stomaka, tamo gdje je nekada bila srasla sa mnom. Kategorički je odbijala večeru.

– Mama – ponavljala je, gledajući u prazan prostor.

Nije me vidjela očima, ali me je osjetila cijelim svojim malim bićem. Počela je neutješno da plače. Mazila sam je onim što je ostalo od mene, a ona je upijala moj nemir.

Zatim su me dočekale one – pretkinje.

Glasovi su im bili tihi Ispitivale su me o ljudima, onako kako se pita o dalekim, zaboravljenim krajevima.

– Ovo nije kraj? – upitala sam.

Šutnja je bila jedini odgovor. Težak, konačan odgovor.

– U Berzahu smo – rekle su konačno. – Vidjela si svoje tijelo. Vidjela si one koji te vole. Zaštićena si od boli.

Sve što sam ikada posjedovala ili željela postalo je siva mrlja pod mojim prozirnim tabanima. Nije mi nedostajao dunjaluk, ni njegove ljepote. Samo su dva dječija lica pulsirala u mraku kao svijeće

Drage moje... samo dova mijenja sudbinu. Molim vas za još jednu šansu.

Pogledale su me, a taj pogled je sjekao dublje od ičega.

To bi značilo samo jedno. Iz Berzaha se niko ne vraća bez cijene. Izgubićeš šehidsku smrt — tu blagodat koju ne dobija svako.

Zastale su, dok se prostor oko nas zgušnjavao.

Ako se vratiš, mir koji sad imaš zamijenićeš za olovo u grudima. Tuđe muke ćeš nositi. Ljudi u koje vjeruješ će te izdati. Jesi li spremna da opet krvariš?

Molim vas... znate da su moj otac, majka mog oca, i njena majka bili siročad. Prekinite taj krug. Za dovu vas molim.

Tišina. Dug, nepodnošljiv muk.

A onda — krik.

Plać tek rođene bebe probio je sve dimenzije. Brutalan, snažan, živ.

Moja pojava poče da slabi, prozirnost je nestajala, a težina se vraćala.

Duboka, svirepa bol i oštar uzdah vratili su me u meso.

Čula sam metalni zvuk aparata i glas koji dolazi iz daljine:

Vratili smo je. Kuca.